

Dijkstraat 11
Beneden-Leeuwen
Postbus 1
6658 ZG Beneden-Leeuwen

IBAN NL44 BNGH 0285 009133
T 14 0487
F (0487) 594 549

info@westmaasenwaal.nl
www.westmaasenwaal.nl

Behandeld door:

Doorkiesnummer:

Gemeente
West
Maas en
Waal

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. Commissie Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Ons kenmerk:
Z.036640/122339

Onderwerp:
Position paper hoorzitting "Granuliet in Maasplassen"

Uw brief van:
25 februari 2020

Uw kenmerk:

Beneden-Leeuwen
28 februari 2020

Bijlage(n):

Geachte commissieleden,

Op 25 februari 2020 ontvingen wij uw uitnodiging voor de hoorzitting "Granuliet in Maasplassen" van 9 maart 2020. Deze brief kunt u beschouwen als ons position paper voor deze hoorzitting.

Waar staan wij als gemeente West Maas en Waal?

Als lokale overheid worden wij geconfronteerd met een stapeling aan plannen binnen het Besluit bodemkwaliteit. Binnen onze gemeente gaat het om zeer omvangrijke projecten met enorme hoeveelheden bodemstoffen die leiden tot substantiële en onomkeerbare ingrepen in onze eigen bodem. Deze bodem is de drager van de huidige en toekomstige woon- en leefomgeving van onze 20.000 inwoners. Onze bodem kent een bijzondere geografische ligging ("badkuip") tussen de hoofdrievieren Maas en Rijn/Waal en deze bodem is ondergronds vervlochten via de oude meanderende rivierbeddingen van deze rivieren. Onze gemeenteraad heeft uitgesproken dat wij duurzaam en verantwoord willen omgaan met de bodem en de kwaliteiten op ons grondgebied.

Op dit moment is sprake van de "nuttige" toepassing van ongeveer 20 miljoen m³ (verontreinigde) grond en baggerspecie in onze gemeente. Deze materialen komen niet alleen uit Gelderland en Nederland vandaan. Er is sprake van toenemende marktwerking; de economische belangen zijn groot en er is sprake van een lucratief verdienmodel. De plannen behelzen mede de aanvoer en toepassing van bodemstoffen uit België, Frankrijk en Duitsland. Dit leidde in de afgelopen jaren tot maatschappelijke onrust en bestuurlijke zorg over de kwaliteit van het woon- en leefmilieu en de toekomstige ruimtelijke inrichting van onze gemeente. De toekomstwaarde van de bodem loopt door de toepassing van grootschalig grondverzet tegen grenzen aan. Ook staan bestaande kwaliteiten van natuur, landschap en water onder druk.

De gemeente heeft hierin weinig handelingsperspectief, omdat de Minister de regulering, het toezicht en de handhaving via het Besluit bodemkwaliteit helemaal naar zich toe heeft getrokken. Wij staan daardoor als gemeente volledig buitenspel. Juist door het beperkte handelingsperspectief dat wij hebben, moeten wij er als mede-overheid op zijn minst op kunnen rekenen dat de toepassing van bodemstoffen conform de regels plaatsvindt en dat het systeem van regelgeving adequaat, controleerbaar en handhaafbaar is. Wij hebben moeten constateren dat het systeem van regelgeving niet adequaat is en dat het toezicht hierop (deels noodgedwongen) gebrekkig is. Handhaving is daarbij illusoir: wat eenmaal is toegepast, is niet meer terug te draaien, waardoor herstel niet mogelijk is.

Wat voorafging in Over de Maas

In 2019 hebben wij de administratie rondom de toepassing van grond- en baggerspecie in het zandwinnings- en natuurontwikkelingsproject Over de Maas via een extern bureau (RPS) onderzocht. Dit onderzoek komt mede voort uit zorgen die het burgercollectief Dreumelsche waard en onze inwoners hebben over de kwaliteit van de toegepaste grond en baggerspecie. Wij delen deze zorg. Onderzocht is waar de grond vandaan komt en op welke manier toestemming is gegeven voor het toepassen. Uit het onderzoek blijkt dat de administratie van Over de Maas aan de landelijke regels voldoet. Het wetgevend systeem blijkt echter niet waterdicht te zijn. Uit het onderzoek blijkt dat herkomst en kwaliteit niet volledig navolgbaar zijn (het systeem werkt als een black box) en dat de dringende noodzaak bestaat om te komen tot een sluitend systeem van wet- en regelgeving rondom de toepassing van grond- en baggerspecie. Wij hebben hier in september 2019 ook nadrukkelijk bij de Minister op aangedrongen.

De toepassing van granuliet

Wij zijn geschokt door de uitzending van Zembla van 6 februari 2020. Wij moeten als mede-overheid kunnen vertrouwen op een correcte toepassing van regelgeving, toezicht en handhaving. Dit vertrouwen lijkt, op basis van de uitzending van Zembla, te zijn geschaad.

Zowel voor als na deze uitzending is er meerdere malen contact geweest tussen de gemeente, Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Al sinds november 2019 vragen wij om openheid over de stortingen en openbaarheid van alle stukken over de toepassing van granuliet in het project Over de Maas. Tot op heden wordt zeer terughoudend omgegaan met het verstrekken van de gevraagde informatie. Wij vinden dit onacceptabel en eisen volledige openheid en openbaarheid over het materiaal (o.a. granuliet) dat in de bodem van onze gemeente wordt verwerkt. Onze inwoners hebben daar recht op.

Wij zien het als opdracht voor de Commissie van Infrastructuur en Waterstaat om alle feiten in dit dossier boven tafel te krijgen. Daarvoor is inzicht nodig in alle informatie en documenten die zowel binnen het Ministerie als binnen Rijkswaterstaat beschikbaar zijn met betrekking tot de (interne) besluit- en beleidsvorming, overleggen, (ambtelijke) advisering, (ambtelijke) discussies en andere afwegingen over de toepassing van granuliet (onder het Besluit bodemkwaliteit) al dan niet specifiek betrekking hebbende op het project Over de Maas. Een en ander zonder dat een selectie wordt gemaakt van en een nadere duiding wordt gegeven aan de beschikbare informatie. Alleen dan kan antwoord worden gegeven op de vragen die voor ons centraal staan:

1. Heeft de besluitvorming correct plaatsgevonden? Wie heeft besloten, wat is besloten en waarom is dit besloten? Is besloten op juiste motieven binnen het Bbk? En met de juiste afwegingen (geen misbruik van bevoegdheden/ misbruik van recht)? Wij eisen openheid en openbaarheid van de genomen "beleidsbeslissing";
2. Is granuliet grond in de zin van het Bbk of niet?
3. Is het granuliet nuttig en functioneel toepasbaar in Over de Maas ten behoeve van natuurontwikkeling?
4. Welke milieuhygiënische risico's zijn verbonden aan de toepassing in Over de Maas?
5. In hoeverre is/wordt rekening gehouden met de zorgplicht artikel 7 Bbk?

Zorgplicht

Graag benadrukken wij nog het volgende. Onze gemeenteraad besloot op 6 februari unaniem om bij de Minister aan te dringen op het direct stopzetten van de toepassing van granuliet, in afwachting van verdere onderzoeken naar de gevolgen. Het gaat immers om zeer grote hoeveelheden en om onomkeerbare toepassing; als het granuliet zich eenmaal in de diepte van de plas heeft verspreid dan kan het niet meer worden verwijderd. Het heeft ons verbaasd dat wij tot op heden geen formele reactie van de Minister hebben ontvangen. De zorgplicht in het Bbk is immers duidelijk: "bij twijfel, niet doen". Dat sprake is van twijfel lijkt evident; toepassingen zijn eerder immers geweigerd. Juist het tegenovergestelde lijkt nu te gebeuren. Sinds de uitzending van Zembla is er een toename van het aantal transporten met granuliet geconstateerd. De Minister acht het kennelijk verantwoord dat de toepassing onverstoord en in hoog tempo doorgaat.

Tot slot wensen wij de Commissie veel wijsheid.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders,

P.G. (Perry) Arissen
gemeentesecretaris

V.M. (Vincent) van Neerbos
burgemeester